

внутренней организации террористических группировок и чисто управленческих, «бюрократических» ограничений, с которыми они сталкиваются (уделить внимание данной проблеме намного перспективнее, чем снова и снова рассуждать едва ли не о «бессмертии» современных террористических групп, которые в действительности весьма далеки от организационных совершенства и эффективности).

Освободившись от шаблонных оценок и подходов к исследуемым явлениям, украинская террология сможет внести значительно больший вклад в понимание природы терроризма, действительно представляющего заметную проблему (сегодня, как и двадцать или пятьдесят лет назад). Быть может, несколько парадоксальным образом, более спокойный подход к террористической опасности принесет в противодействии ей больше пользы, чем экзальтированные призывы всеми доступными силами отражать атаки некоего фантомного мирового зла.

С. В. Рудницький, кандидат філософських наук, доцент, м. Житомир

ПОЛІТИКО-КУЛЬТУРНІ ІНТЕРЕСИ ПОЛЬСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНШИНИ НА ТЛІ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Стан задоволення потреб польської групи як однієї з національних меншин України виступає показником розвитку Української держави і суттєво впливає на польсько-українські відносини. Серед суспільних інтересів, викликаних різноманітними потребами польської меншини, вирізняються інтереси у культурній сфері, оскільки культурні потреби диференціюють групу більшою мірою, ніж потреби нижчого рівня. Задоволення інтересів, викликаних культурними потребами, великою мірою залежить від реалізації політичних інтересів, оскільки саме їх забезпечення відкриває шлях до реалізації інтересів в інших сферах. Саме ці чинники дозволяють говорити про політико-культурні інтереси польської громади, а також актуалізують аналіз їх забезпечення на тлі трансформаційних процесів у сучасній Україні.

Звернення до наукової літератури дає змогу стверджувати, що є численні роботи, присвячені історії польської меншини в різні періоди розвитку України, серед яких треба виокремити монографію О. Калакури [1]. Українські політологи О. Коляса [2], Л. Радченко [3], Г. Потеряйко [4] та ін. досліджували інтереси і групи інтересів, у тому числі в етнічному вимірі; В. Гажаман розглянув задоволення етнокультурних потреб поляків України [5]. Але аналіз політико-культурних інтересів української полонії не став

предметом уваги вітчизняних політологів, і саме тому автор присвятив дану розвідку зазначеній проблематиці.

Інтереси польської громади у культурній сфері загалом стосуються наявності пам'яток польської культури, діяльності польських художніх колективів, доступу до польської книжки, культурних заходів, наявності центрів польської культури. До сфери культурних інтересів будуть входити також освітні і наукові інтереси, але у даній розвідці автор сконцентрувався на культурних інтересах у вузькому розумінні цього слова.

Лідери польської громади артикулювали інтереси, пов'язані зі збереженням і відновленням пам'яток польської культури, таких як «Цвинтар орлят» на Личаківському кладовищі у Львові, польське кладовище у Житомирі [6, с. 116], загалом пам'яток польської культури [7, с. 17]. Репрезентувалися інтереси, пов'язані зі створенням польських художніх колективів, придбанням для них костюмів, нот, організації фестивалів і конкурсів, поїздок до Польщі [7, с. 17]. Виголошувалися потреби у наявності польської книжки в бібліотеках [8, с. 151], осередків польської культури у місцях компактного проживання поляків [9].

Аналіз реалізації інтересів доводить, що у сфері відновлення польських некрополій зусиллями Польської держави впорядковано лише «Цвинтар орлят» на Личаківському кладовищі у Львові, не відновлено натомість польське кладовище у Житомирі, на якому різні місцеві польські товариства з 1989 р. проводять заходи з його впорядкування.

Було повною мірою реалізовано інтереси, пов'язані з існуванням польських художніх колективів: якщо в УРСР у Львові функціонував лише один польський театр, то станом на 2007 р. було вже близько 70 польських художніх колективів [10, с. 74]. Забезпечено потреби в організації виїздів на фестивалі, придбанні концертних костюмів, у нотах і співаниках. Реалізовано інтереси, пов'язані з проведенням культурних заходів — фестивалів, конкурсів, Днів і Тижнів культури: їх на рівні району, селища, міста, області проводять польські організації, школи з польською мовою навчання, ВНЗ, консульські установи.

Натомість загалом не реалізовано інтерес в існуванні центрів культури у місцях проживання поляків, реалізовувався інтерес у доступі до польської книжки: з 1992 р. Українська держава випускає літературу мовами національних меншин. Товариство «Спільнота польська», Фонд «Допомога полякам на Сході» з Варшави, польські консульські установи переказували книжки польським організаціям, збільшувалася кількість книжок польською мовою у комунальних бібліотеках, хоча інтерес у наявності польської книжки у ній послабився з огляду на розповсюдження Інтернету.

Отже, польська громада в Україні артикулювала інтереси у культурній сфері, реалізація яких великою мірою була пов'язана із забезпеченням політичних інтересів. Репрезентувалися інтереси у відновленні пам'яток польської культури, створенні польських художніх колективів, наявності культурних заходів, польської книжки у бібліотеках, центрів польської культури. Реалізовувалися здебільшого інтереси у наявності польських художніх колективів і культурних заходів, частково забезпечено відновлення польських некрополій, не забезпечено загалом існування центрів польської культури, інтерес у наявності польської книжки реалізовувався, але з часом почав послаблюватися через розвиток Інтернету.

ЛІТЕРАТУРА

1. Калакура О. Я. Поляки в етнополітичних процесах на землях України у ХХ столітті / О. Я. Калакура. – К. : Знання України, 2007. – 508 с.
2. Коляса О. Я. Політичний інтерес як спосіб раціоналізації суспільних відносин : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.01 / О. Я. Коляса. – Л., 2007. – 168 с.
3. Радченко Л. М. Політичні інтереси: об'єктивно-суб'єктивна детермінація і механізми реалізації : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.01 / Л. М. Радченко. – К., 2009. – 192 с.
4. Потеряйко Г. Особливості політичної суб'єктивації національних меншин в Україні : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Г. В. Потеряйко. – К., 2005. – 16 с.
5. Гажаман В. Задоволення етнокультурних потреб поляків у сучасній Україні / В. Гажаман // Польська культура в житті України. Історія. Сьогодення : матеріали II міжнар. наук. конф., 6–9 листоп. 1997 р., Київ / за ред. Ю. Вовка. – К. : Гол. спеціаліз. ред. літ. мовами нац. меншин України, 2000. – С. 24–26.
6. Бабак О. Політичні відносини України та Польщі у 1980–2005 рр. / О. Бабак // Поляки на Півдні України: Історія та сьогодення : у 2 т. – Жешов ; Київ ; Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2008. – Т. 2. – 2008. – С. 108–151.
7. Jabłoński E. Wzlot. Dokąd zmięrzają Polacy na Ukrainie / E. Jabłoński. – Warszawa, 2004 – 228 s.
8. Шалацький Є. Jak trudno być Polakiem = Як важко бути поляком / Є. Шалацький. – К. : Гол. спеціаліз. ред. літ. мовами нац. меншин України : Спілка поляків України, 1997. – 336 с.
9. Wątróbski L. Polacy na Ukrainie – rozmowa ze Stanisławem Kosteckim – prezesem Związku Polaków na Ukrainie. 05.03.2004 [Електронний ресурс] / L. Wątróbski. – Режим доступу: <http://expatpol.com/index.php?stsid=16595&kid=39&ckst=1>.
10. Polityka Państwa Polskiego wobec Polonii i Polaków za Granicą 1989–2005. Projekt raportu opracowany w ramach prac Międzyresortowego Zespołu ds. Polonii i Polaków za Granicą. – Warszawa, 2007. – 263 с.